

ΡΩΜΑΙΑΣ ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙ ΛΥΓΟΥΣΤΟΥ

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

IV. — Παρουσίασις.

Διερχόμενος δωμάτιόν τι « βλέπε, λέγει ὁ Ὀβίδιος, τὴν βλέπουσάν σε, μειδία ἠδέως πρὸς τὴν μειδιώσάν σοι, ἀποκρίνου εἰς τὰ διὰ τῆς κεφαλῆς σημεῖα διὰ σημείων ἀναλόγων. »

Δεικνύου πρὸ πάντων ἐξαιρέτως εὐγενῆς μεταξὺ τῶν γυναικῶν, μὴ λησμονῶν ὅτι ὀλίγων ἢ ἡλικία των σημαίνει δὲν ἔχουσιν ἅπασαι ἐξ ἴσου δικαίωμα ἐπὶ τῶν περιποιήσεών σου; Ἀναμφιβόλως « ἡ νεότης τέρπει, ἀλλ' ἡ ὠριμος ἡλικία αἰχμαλωτίζει. ἡ μὲν ἔχει ὑπὲρ αὐτῆς τὰ θέλητρα τοῦ σώματος, ἡ δὲ τὴν ἰσχὺν τοῦ λογικοῦ. »

Φθὰς πρὸ τῆς οἰκοδεσποίνης, εἰς ἡσασαι ἐκ τῶν φίλων, « ἡ χεῖρ σου νὰ σφίγξῃ τὴν ἐκείνης, » ἡμᾶς ὅμως οὐδὲν γινώσκει αὐτὴ προσωπικῶς, θὰ παρουσιάσῃ ὁ ἐπὶ τῶν δεξιώσεων καὶ θὰ κύψωμεν μετὰ σεβασμοῦ. Καὶ τοῦτο μὲν καλῶς ἔχει, ἀλλ' ὁ Ὀβίδιος προστίθουσιν « Αὐτὴ εἶναι ἡ στιγμή καθ' ἣν πρέπει νὰ τῇ ἀπευθύνης τὸ φιλοφρόνημά σου. » Τί νὰ εἴπωμεν λοιπόν; Εὐτυχῶς ὁ αὐτὸς ποιητῆς μᾶς ἐξάγει τῆς στενοχωρίας ἀμέσως προσφέρων ἡμῖν ὕλην διὰ πλείονα τοιαῦτα.

« Ἐὰν ἡ ἐσθῆς αὐτῆς ἦναι Τυρία, ἐξυμνήσατε τὰ Τύρια ὑφάσματα, εἰ δὲ Κωῖα, ἐξυμνήσατε τὰ Κωῖα ὑφάσματα. Περιρρέεται ὑπὸ χρυσοῦ; εἶπατε ὅτι ὁ χρυσοῦς λάμπει ἥττον τῶν θελητῶν της. Εἶναι ἡ κόμη της κεχωρισμένη ἐπὶ τοῦ μετώπου; κηρύξατε χαριεστάτην τὴν διευθέτησιν ταύτην εἶναι βεβοστρυχισμένη διὰ τοῦ σιδήρου; ὁμολογήσατε αὐτὴν ἠδίστην. Μὴ λησμονῆτε πρὸ πάντων τὴν καλλονὴν αὐτῆς· ἐστὲ βέβαιοι ὅτι θέλετε πιστευθῆ πάντοτε, ἐπειδὴ πᾶσα γυνή

εὐρίσκει ἑαυτὴν θελκτικωτάτην, διότι καὶ ἡ ἀσχημοτάτη ἀρέσκει εἰς ἑαυτήν. »

Καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα, ἐξακολουθεῖ ὁ Ὀβίδιος, δὲν εἶναι ἀναίσθητα πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς κολακείας· « Παρατηρήσατε τὸν ταῶ τοῦτον. Ἐὰν ἐπαινέσητε τὸ πτέρωμα αὐτοῦ, ἀναπτύσσει μεθ' ὑπερηφανείας τὴν οὐρὰν, εἰ δὲ τὸν θεωρήσητε ἐν σιωπῇ, κρύπτει τοὺς θησαυροὺς αὐτοῦ! Καὶ ὁ κέλης δὲ πόσον, ἐν τῷ ἰγῶνι τῶν ἀρμάτων, ἀγαπᾷ τοὺς ἐπιδαψιλευομένους εἰς τὴν καλῶς ἐκτενισμένην χαίτην καὶ τὸν ὑπερήφανον αὐτοῦ αὐχένα ἐπαίνους! »

Ὁ Ὀβίδιος καταπαύει τὴν σειρὰν ταύτην τῶν ὀδηγιῶν διὰ τῆς ἐξῆς συμβουλῆς συγκεφαλαιούσης αὐτὰς ἀπάσας, « Εἰς τὴν γυναῖκα λέγε μόνον ὅ,τι γινώσκεις ὅτι θὰ τῇ ἀρέσῃ. »

Πάντα ταῦτά εἰσιν ἄριστα, αἱ συμβουλαὶ ἐξαιρετοί, καὶ ὁ ποιητῆς, διὰ τῆς γονιμότητος ταύτης τῆς φαντασίας δεικνύει ὅτι ἦτο ἐξ ἐκείνων οὐδὲν δύναται τις νὰ καταλάβῃ ποτὲ ἀπαρασκεύους. Ἀλλ' ἡ γενέθλιος ἡμέρα Ῥωμαίας εἶναι πῶς ἡ πρώτη τοῦ ἔτους Παρισιανῆς, διότι καὶ ἡ Ῥωμαία ἡμῶν, καίπερ λίαν αἰσθητικὴ οὐσα πρὸς τὰ φιλοφρονήματα, δύναται νὰ εὕρῃ ταῦτα ὀλίγον ἀνούσια ἄνευ τοῦ ἀρτύματος δώρων τινῶν. Δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ διέλθωμεν ἐντελῶς ἐν σιωπῇ τὰ δῶρα ταῦτα.

V. — Δῶρα.

Ἦσαν ὅμως μικροῦ λόγου ἄξια, ὡς δακτύλιόν τι, κηροπήγιον, μικράτις πασότης ἀργυρῶν σκευῶν ἢ πρῶϊμός τις καρπὸς πεμπόμενος ἐκ τῶν ἀγρῶν. Ὁ Ὀβίδιος παραπονεῖται ἤδη ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ αἱ γυναῖκες προὔτιμων ἀξίας δῶρα, ὅθεν, ἀφ' οὗ συνεχᾶρη τὰς Ἀμαρυλλίδας τῶν βουκολικῶν διὰ τὴν ὑπολαμβανομένην ἐπιθυμίαν αὐτῶν διὰ τὰ κάστανα, καταλήγει διὰ τοῦ τοσοῦτον εὐτραπέλου τούτου στίχου,

Αἱ ἡμέτεραι· τήμερον τ' ἀγαπῶσι πολὺ ὀλιγώτερον

Ὁ Ἰουβενάλιος, κατὰ τὴν συνήθειαν

αὐτοῦ, δὲν ποιεῖ τοσοῦτους ἐλιγμούς ὅπως σημάνη τὴν αὐτὴν κατάχρησιν. « Ἴδου, αὐτὴ, ἀναφωνεῖ, εἰς ἣν πρέπει νὰ πέμπωμεν ἀλεξήλιον¹⁾, πράσινα καὶ λαμπρὰ ἐξ ἡλέκτρου ποτήρια, ὅτε ἔρχεται ἐκάστοτε ἡ γεννέθλιος αὐτῆς ἡμέρα. »

« Δέχθητε, λέγει ὡσαύτως ὁ Μαρτιάλης, τὸ ἀλεξήλιον τοῦτο ὅπερ θὰ σᾶς προφυλάξῃ κατὰ ἰσχυροῦ καύσωνος. »

Ἐὰν δὲ, παρατηρεῖ ὁ Ὀβίδιος, αἱ ἐτήσια αὐταὶ ἐορταὶ ἅπαξ μόνον τοῦ ἔτους ἐπισυνέβαινον! Ἄλλὰ « γυναικῆς τινες εὐρίσκουσι μέσον νὰ γεννώσιν ὀσάκις ταῖς ἐπέλθῃ τοῦτο εἰς τὸν νοῦν. » Ἄναμφιβόλως, λέγει, τὰ δῶρα ἅτινα λαμβάνουσι δὲν εἶναι τῆς αὐτῆς ἀξίας, ἀλλ' ὅμως, « καὶ μικρᾶς ὅταν δίδῃ ἕκαστος, θὰ συμβῇ, ἕνεκα τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ, ὅ,τι καὶ ἐπὶ τῶν κόκκων τῆς ἄμμου, οἵτινες παύουν, σχηματίσαντες σωρὸν μέγαν. » Δὲν δύναται ὡσαύτως νὰ κρατήσῃ τὴν πλήρη δηκτικότητος ἐκφώνησιν ταύτην· « Ἡ γενέθλιος αὐτῶν ἡμέρα νὰ σᾶς ἐμπνέῃ ἅγιον τρόμον! »

Τὴν αὐτὴν κατάχρησιν σημειοῖ ὁ Μαρτιάλης εἰς ἓν τῶν καλλιτέρων αὐτοῦ ἐπιγραμμάτων. « Σίλβα, λέγει, ὅπως ἔχῃς εὐλογον αἰτίαν νὰ δεχθῆς ἢ μᾶλλον νὰ ἐξαναγκάσῃς δῶρόν τι, γεννᾶς μέχρις ὀκτάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ· ἀλλ' ἔχε ἐπὶ τέλος καὶ ὀλίγην αἰδῶ καὶ παίησον ἀνακωχὴν τῶν λαφυραγωγῶν σου, διότι ἐὰν ἐξακολουθήσῃς νὰ μᾶς ἐμπαίξῃς, καὶ δὲν ἀρκεῖσαι νὰ γεννᾶς ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, θὰ πιστεύσω, Σίλβα, τελευταῖον ὅτι δὲν γεννᾶς ποσῶς. »

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἡμετέρα Ῥωμαία, ὡς ἅπασαι αἱ ὅμοιαι αὐτῇ, θὰ ἦτο ἀνίκανος πρὸς τοιοῦτον δόλον, ἐν τούτοις πρέπει πάντοτε νὰ προσφέρωμεν αὐτῇ τὸ ἀπαραίτητον δῶρον ἐκτὸς ὅμως ἐὰν ὁ τοῦ ξένου τίτλος ἡμῶν δὲν μᾶς ἀπαλλάττῃ τούτου. Ἄλλὰ τότε μὴ λησμονήσωμεν νὰ ἐπιμείνωμεν, ὡς θέλει ὁ Ὀβίδιος, ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τῶν θωπευτικῶν λό-

1) Τὰ ἀλεξήλια ταῦτα, διδάσκει ἡμᾶς ὁ Ὀβίδιος, κατεσκευάζοντο, ὡς τὰ ἡμέτερα, « ἐξ ὑψιστάτων ἐντεταχμένων ἐπὶ λεπτῶν βάζων. »

γων. « Ὅτε, λέγει, δὲν ἠδυνάμην νὰ πληρῶνω μὲ δῶρα, ἐπλήρωνα μὲ λόγους. » Ἄλλως τε ἡ μὲ λόγους ἀπότισις αὐτῆ δὲν ἐστερεῖτο ἀξίας καὶ θελγήτρου, καθ' ὅσον πάντοτε σχεδὸν οἱ ποιηταὶ ἐνεπνέοντο ἐκ τῶν τελετῶν τούτων ὅπως συνθέσωσι τεμάχια τινὰ ἐπὶ περιστάσεως ἧς οἱ κεκλημένοι εἶχον τὰς ἀπαρχάς. Ἐκτὸς ὅτι ὁ Ὀβίδιος ἀπηγόρευεν αὐτοῖς νὰ τὰ ἀναγινώσκωσιν οἱ ἴδιοι ἕνεκα τοῦ τρόπου καὶ κυρίως τοῦ ἰδιοτρόπου καλλωπισμοῦ τῶν, τῶν πλείστων, ἐξ ἰδιοτροπίας ἣν πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἐκληρονόμησαν, « προτιμώντων, λέγει ὁ Ὀβίδιος, νὰ μὴ κόπτωσι τοὺς ὄνυχας καὶ τὸν πώγωνα. »

Τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ποιημάτων τούτων ἐνεπιστεύοντο συνήθως εἰς πρόσωπα τοῦτο τὸ ἐπάγγελμα ἔχοντα, καὶ τὰ ὅποια, ὡς ἀμέσως θὰ ἴδωμεν, ἐντελῶς ἀνεμίμησκον τὸν τύπον τῶν ἀοιδῶν τῶν ἡμετέρων αἰθουσῶν.

VI. — Ἀναγνώσται.

Οἱ ἀναγνώσται οὗτοι ἤρχοντο πάντοτε « ἔχοντες τὸ στῆθος καὶ τὸν λαιμὸν καταπεφορτωμένα ἐκ φλανελλῶν. »

Ἡ μεγίστη δὲ μέριμνα αὐτῶν, ἐκδυομένων τοὺς μανδύας, ἦν νὰ ἀποφεύγωσιν, ὡς ὄντες ὀλίγον τι ἰδρωμένοι, μὴ ρεῦμά τι ἀέρος κατελάμβανεν ἐξαίφνης τὸ τρυφερὸν αὐτῶν δέρμα. »

Πρὶν ἀρχίσωσιν, ὡς τρόπον τινὰ προανακρούοντες, « ἔβηχον ὀλίγον, εἶτα δὲ τὴν κεφαλὴν ἔχοντες ἐπιτετηδευμένως κεκλιμένην καὶ ἐρωτικῶς βλέποντες περίξ, ἀπήγγελλον τὰ τεμάχια αὐτῶν, ὑγραίνοντες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸν λάρυγγα δι' ἐλαφροῦ διαλύματος κόμμεως. Τὸ συμπλήρωμα δὲ τῆς τέχνης ἦτο τὸ νὰ γινώσκωσι νὰ ἐξαίρωσι διὰ τῆς μετὰ χάριτος ἀπαγγελίας καὶ τὰς ἀσθενεστάτας τῶν συνθέσεων· ἀλλ' ὁ ἔμπειρος ἐπίσης περὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἔπρεπε νὰ ἦναι φειδωλὸς περὶ τὰς χειρονομίας. »

Τὸ σύνθημα ὑποκείμενον τῶν ποιημάτων τούτων ἦτο ὁ ἔπαινος τῆς ἐορτα-

ζούσης τὰ γενέθλια, ἔπαινος ὃν ἐπηκολούθουν διακαέσταται εὐχαί διὰ τὴν εὐτυχίαν καὶ εὐημερίαν ταύτης. Ὡς παράδειγμα παρέχουσι πάντοτε τὸ ἐλεγείον ὅπερ ὁ Τίβουλλος ἀπευθύνει εἰς τὴν Μαρσαλὰν διὰ τῶν λέξεων τούτων καταλήγον· «Καὶ σὲ, γενέθλιος ἡμέρα, εἶθε νὰ δυνηθῶμεν ἐπὶ πολλὰ ἀκόμη ἔτη νὰ πανηγυρίσωμεν· ἐπανέρχου ὠραιότερα πάντοτε, πάντοτε ὠραιότερα.» Ὅπερ ὡς ἐκ τῆς ὁμοιαζούσης μορφῆς τῆς φράσεως ἀναμιμνήσκει τὸν κοινότατον τῶν ἡμετέρων τύπων ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ ἔτους, «Σᾶς εὐχομαι ταύτην καλὴν καὶ εὐτυχὴν μετὰ πολλῶν ἄλλων συνωδευμένην.»

Ἐὰν δὲ δὲν εἶχεν αὕτη τέκνα, δὲν ἔλειπον νὰ τῇ προλέγωσιν «ὅτι μετὰ πολλὰς ἀμφιετηρίδας θὰ περικλῶται ὑπὸ πολυαρίθμων ἐκγόνων ἀποτελούντων φαιδρὸν ὄμιλον σκιρτῶντα περὶ τοὺς πόδας τῆς,» ὅπερ καὶ σήμερον δύναται νὰ προστεθῇ ἐπιδεξίως ἐν φιλοφρονήματι.

Αἱ ἀναγνώσεις αὗται, εἴαν ἦσαν μέτριαι, παρηκολουθοῦντο φυσικῶς ἐκ ζωηροτάτων ἐπιδοκιμασιῶν, ὅπερ ἦτο καθαρὰ φιλοφροσύνη τῶν κεκλημένων ἀπευθυνομένη ἐπίσης πρὸς τὴν διατάξασαν τὴν ἑορτὴν ὡς καὶ πρὸς τοὺς ποιητὰς ὧν τὸ πνεῦμα, μᾶλλον ἢ ἦττον καλῶς ἐμπνεόμενον, προσεπάθει νὰ αὐξήσῃ οὕτω καὶ ποικίλῃ τὴν λαμπρότητα ταύτης.

VII. — Πλακοῦντες καὶ καταψυκτικὰ ποτά.

Μεταξὺ τῶν ἀναγνώσεων ἐκυκλοφόρουν πλακοῦντες καὶ καταψυκτικὰ ποτά, ὧν οἱ πρῶτοι ἀνεμίμνησκον τοὺς ἡμετέρους πλακοῦντας τῶν Βασιλέων, ὀνομαζόμενοι *liba* (πόπανα). «Μὴ λησμονήτε, λέγει ὁ Ὀβίδιος, νὰ δηλώσητε διὰ τῶν ποπάνων ὅτι αὕτη εἶναι ἡ γενέθλιός σας ἡμέρα.» Εἶχον δ' οὐδὲν ἦττον καὶ τινα ἀναλογίαν πρὸς τὴν ἡμετέραν ἡμέραν, ἐπειδὴ, «εἰσήρχετο εἰς ταῦτα ἅπαν τὸ μέλι ὅπερ κατασκευάζει ἡ οἰκονόμος μέλισσα.» Περματοποιοὶ τινες ἐπετύγχανον αὐτοὺς κάλλιου τῶν ἄλλων, ὑπῆρχέ τις μάλιστα (δὲν

ἠδυνήθην νὰ ἀνεύρω τὸ ὄνομά του) ὅστις «ἐκέκτητο τὸ προτέρημα νὰ κατασκευάζῃ τοιούτους ἐξ ἡδίστων τελείων τεμαχίων.

Ὁ συμβολικὸς χαρακτήρ τῶν ποπάνων τούτων ἐπεβάρυνε πρωτοφανῶς τὸ ὄνομα τοῦ δούλου οὗτινος ἐδοκίμασαν ταῦτα τὴν γαστριμαργίαν καὶ ὁ Ἰουβενάλιος, ὅστις ἄλλως τε δὲν ἀγαπᾷ τὰ ἡμίμετρα, θέλει «ἵνα προσφέρωσι κρατερόν ῥάπισμα εἰς τὸν τολμήσαντα νὰ λείξῃ ἓνα τούτων.»

Τὰ δὲ καταψυκτικὰ ἦσαν πρὸ πάντων σακχαρόκρατα καὶ πάγη, «ποτὰ, προστίθῃσι, ψυχρότερα καὶ τοῦ κλίματος τῶν Γετῶν,» ἅτινα περιέφερον ἐπὶ πινακίων. «Δὲν ἦτο ὅμως, ὡς ὁ Μαρτιάλης παρατηρεῖ, ἡ χιών αὕτη ἦν ἐπιγον, ἀλλὰ τὸ διὰ τῆς χιόνος ψυγὲν ὕδωρ· οὕτω μᾶς ἐδίδαξεν ἡ ἐφευρετικὴ δίψα ἡμῶν.»

Λέγουσι δὲ ὅτι εἰς τὸν Νέρωνα ὀφείλεται ἡ μέθοδος τοῦ πλῆττειν τὸ ὕδωρ βοηθεία καταψυκτικοῦ μίγματος! «Ἐφαντάσθη οὗτος, κατὰ τὸν Πλίνιον, νὰ περιβάλῃ διὰ χιόνος τὸ περιέχον αὐτὸ ποτήριον, ἀπολαμβάνων οὕτω τῆς εὐχαριστήσεως τοῦ νὰ πίνῃ δροσερὸν ὕδωρ μὴ φοβούμενος τὰ ἐλαττώματα τῆς προστιθεμένης εἰς τὸ ὕδωρ χιόνος.»

Δὲν θὰ βραδύνωμεν νὰ ἀκούσωμεν τὴν μέθοδον ταύτην καὶ ἐπὶ τοῦ οἴνου, ἐπειδὴ καὶ σήμερον ἐν Ῥώμῃ πάντα πίνουσι διὰ τῆς χιόνος ἐκ τῶν Ἀπεννίμων συλλεγομένης.

Τέλος ἐπωφελούντο ἐκ τῆς συγχύσεως τῆς ἀπὸ τῆς συνεχοῦς ταύτης ἐμφανίσεως τῶν ὑπηρετῶν ἀχωρίστου ἔπως «ἀναζωπυρήσωσι, διὰ τοῦ θείου, τὰς σβεννυμένας λαμπάδας.»

VIII. — Μουσικὴ καὶ χοροί.

Ἦδη αἱ ἀναγνώσεις ἔπαυσαν ὅπερ, εἰκάσω, οὐδόπως δυσάρεστον θὰ ἦναι εἰς τὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ νεολαίαν, διότι εἶναι ἡλικία τις εἰς ἣν δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἡ μουσικὴ τὸ πλειότερον τέρπον, ὅθεν εἶναι νῦν ἡ σειρά τῆς οἰκοδεσποί-

νης ὅπως δαπανήσῃ φιλοφρονήματα. «Πρέπει, λέγει ὁ Ὀβίδιος, νὰ φανῇ ἄπληστος τοῦ νὰ ἀρέσῃ εἰς ἕκαστον καὶ ὅτι τὰ πάντα ποιεῖ ὅπως δώσῃ λαμπρότητα εἰς τὴν συναναστροφὴν.»

Ἄλλὰ καὶ οἱ προσκεκλημένοι θὰ πληρώσωσιν οὐδὲν ἤττον τὸ καθ' ἑαυτούς. «Ἐὰν ἔχητε φωνὴν, ἄσατε· ἂν τὰ μέλη σας ἦναι εὐκαμπτα, χορεύσατε, οὐδὲν παραλείποντες μέσον ὅπως εὐαρεστήσητε.» Καὶ πραγματικῶς ἡ μουσικὴ, ὡς καὶ ὁ χορὸς, εἰκονίσθησαν καθ' ἅπαντας τοὺς χρόνους καὶ ἐν ἅπασιν τοῖς λαοῖς, ὡς κορυφαῖαι τῶν διασκεδάσεων. Ὁ Ὀβίδιος ὡς ἄνθρωπος ἔμπειρος τούτου οὕτω ὁμιλεῖ. «Τὸ ἄσμα καταθέλγει. Μάθετε, ὦ νεάνιδες, ἄδειν, ἐπειδὴ ἡ καλλονὴ τῆς φωνῆς πλέον ἢ ἅπαξ ἔσχε θέσιν θελγῆτρων· μαυθάνετε εὐθύς τοὺς ἤχους οὓς ἠκούσατε εἰς τὸ θέατρον ὡς καὶ ποικίλματα προσηρμοσμένα εἰς τὸν αἰγύπτειον ῥυθμὸν.»

Ἡ τελευταία αὕτη σύστασις θὰ ἐφαινετο ἀποδεικνύουσα ὅτι καὶ ἐν Ῥώμῃ, ὡς παρ' ἡμῖν, ἐτίμων πρὸ πάντων τὴν ξένην μουσικὴν. Δὲν λέγει ὁ Μαρτιάλης περὶ τινος χαρλεντος νέου ὅτι «τερετίζει πάντοτε μέλη αἰγυπτιακὰ ἢ ἰσπανικά ; »

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐπαναλαμβάνει ὁ Ὀβίδιος, «τὸ οὐσιώδες εἶναι τὸ ἀποφεύγειν ἄδειν ἐκμελῶς. Γινώσχετε ὡσαύτως νὰ δονῆτε διὰ χειρὸς ἐπιτηδείας τὴν μελωδικὴν κινύραν καὶ νὰ διατρέχητε δι' ἐλαφροῦ δακτύλου τὰς τρεμούσας χορδὰς τῆς κιθάρας. Ἐὰν ἐντούτοις φοβῆσθε μὴ ἡ τριβὴ αὕτη τῶν χορδῶν σᾶς προξενήσῃ δριμεῖάν τινα φλύκταιναν εἰς τὸν ἀντίχειρα, ἅς ἡχῇ ὑπὸ τὸ ἠχηρὸν τόξον ἢ εὐπειθῆς λύρα.»

Ἄλλὰ καὶ ὁ ποιητὴς ἡμῶν δὲν ἔχει τὸν χορὸν ἐν ἤττονι ὑπολήψει τῆς μουσικῆς. «Τίς λοιπὸν, ἔρωτᾷ, θὰ ἠδύνατο νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τοῦ ὅτι ἀπαιτῶ ὅπως ἡ νεάνις γινώσκει νὰ χορεύῃ ; Καὶ ὑπάρχει ἄσκησις καταλληλοτέρα ὅπως ἐξάρῃ τὴν λάμπριν αὕτης εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ; »

Εἶτα ἀρέσκεται νὰ ἐπευφημῇ τὰς

ἀξιεπαινετωτέρας, ἔχων δι' ἐκάστην ἓνα λόγον ἠδὺν ἢ κολακευτικόν. Αὕτη, λέγει, θέλγει διὰ τῶν σχημάτων καὶ τῶν ἐρῥύθμων κινήσεων τῶν χειρῶν της· ἐκείνη, ἐν ῥαθύμῳ στάσει, περιάπτει εἰς τὸ σῶμα αὕτης τὰς χαριεστέρας καρπύλας· ἡ δὲ, γινώσκει χορεύουσα νὰ διακινή διὰ λεπτῆς χειρὸς τὰ λάλα κρόταλα.»

Αἱ δὲ δέσποιναί ὦν ἢ σοβαρότης ἐνθυμίζει τὰς αὐστηρὰς Σαβίνας, «νὰ θεωρῶσι.» ῥίπτει δὲ ὑπεροπτικῶς τὰς λέξεις ταύτας ὡς νὰ ἐλέγομεν «Νὰ παρίστανται διὰ τὸν τύπον.»

Τούναντιον δὲ ἐπιπλήττει τοὺς νέους οἷς ἐλλείπει ἡ ζωηρότης καὶ ἡ εὐθυμία. «Ἀηδίζετε τὰς ἀπλᾶς τετραχορίας ; Ἄς λάβῃ λοιπὸν ἡ χεὶρ σου τὴν μέσσην τῆς συγχορευτρίας σου, καὶ ὁ ποὺς σου ἐγγίση τὸν πόδα της.»

Δύσκολον, μοὶ φαίνεται, ἦτο νὰ παραστήσω τὸν στρόβιλον (valse) διὰ σαφεστέρων λέξεων.

Ὁ Ὀβίδιος καταλήγει διὰ τῶν μεγάλης γυναικαρεσκείας συμβουλῶν τούτων· «Θαυμάσατε τοὺς βραχίονάς της ὅταν χορεύῃ, τὴν φωνὴν της ὅταν ᾄδῃ, καὶ, ὅταν θὰ παύσῃ, παραπονέθητε ὅτι λίαν ταχέως ἔπαυσε.»

Ἄλλὰ δὲν εἶπομέν τι περὶ τῆς ὀρχήστρας. Αὕτη συνέκειτο ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, ἐξ ἀθροίσματος μουσικῶν ὁμοῦ μουσουργούντων μέλη, ὦν ὁ ῥυθμὸς καὶ ἡ γοργότης ἢ σχολαιότης ἐποικίλλοντο κατὰ τοὺς χοροὺς οὓς ἔπρεπε νὰ παίξωσι. Τὸ δὲ ἐπικρατοῦν ὄργανον ἦν ὁ αὐλός. «Ὁ αὐλὸς εἶναι, λέγει ὁ Ὀβίδιος, ὁ ψάλλον ἐν τοῖς ναοῖς, ὁ ἄδων ἐν τοῖς ἀγῶσι, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς πενθίμοις κηδείαις.»

Φοβούμενοι ὅμως μὴ τὸ ὁμοειδὲς μουσικῆς κανονικῆς καταλήξῃ εἰς τὸ μονότονον, «νάνος τις συσπειρωμένος ἐπὶ τῶν μικρῶν αὐτοῦ μελῶν περιέφερον ἔστιν ὅτε τὰ βραχέα δάκτυλά του ἐπὶ πιξίνου πλαγιαύλου.»

Ὁ ἔξοχος οὗτος μουσικὸς νάνος δὲν ἐνθυμίζει κάπως τοὺς αὐλικοὺς γελωτοποιοὺς νάνους ;

IX. — Αυτόματος σκελετός.

Ἐναντίον τῆς χρήσεως ἀπάντων τῶν μέσων, ὧν οὐδὲ ἐν ἡμετέρα ἡρώϊς ἠμέλησεν, ἦτο ἐν τούτοις στιγμή καθ' ἣν οἱ χοροὶ ἐφάνησαν χαλαρούμενοι καὶ καθ' ἣν κατέστη ἀναγκαία μαστίγωσις τις ὅπως τοὺς ἀναζωογονήσῃ, δι' ὃ εἰς τὸ ἐξῆς ἐπινόημα κατέφυγον.

Εἰς δοθέν τι σημεῖον πολλοὶ δούλοι ἐπροχώρησαν, ὡς φρουροὶ χρησιμεύοντες ἀργυροῦ τινος σκελετοῦ φαινομένου ὅτι βαδίζει μόνος, ὅστις διελθὼν οὕτω διάφορα δωμάτια, ἀνέβη ἐπὶ ἀναβάθρου, καὶ ἐκεῖ, τῇ βοήθειᾳ μικροῦ ἀλυσιδίου δι' οὗ χεὶρ ἀόρατος ἐκίνει τὰ ἐλατήρια, ἔλαβε τὰς ποικιλοτάτας θέσεις, ὥστε τοῦ Βώκανσον¹⁾ αὐτόματον δὲν ἤθελε κινήθῃ κάλλιον. Ὅτε ἄρκούντως διετέθησαν οἱ παρόντες, ἐπροχώρησε κῆρυξ καὶ διὰ φωϊῆς διαπρυσίου εἶπεν· «Οὕτω πάντες ἐσόμεθ' ὅταν ὑπερβῶμεν τὰς ἐρεβώδεις ὄχθας· ζήσωμεν λοιπὸν ὅσῳ δυναθῶμεν χαρμωσύνως.»

Μετὰ τὴν μικρὰν ταύτην δημηγορίαν ὁ σκελετός ἀφήσας τὴν ἀξίαν αὐτοῦ στάσιμ ἤρχισε νὰ ἐκτελῇ γελοῖα σκιρτήματα, εἶτα δὲ ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης ἐν τῷ μέσῳ γελῶτων καὶ βωμολογιῶν, γενομένων τὸ σημεῖον τῆς ἐπαναλήψεως τῶν χορῶν.

Δίαν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ ἐπετύγχανεν ὁμοία ἐμφάνισις ἐπίσης μέγα ἀποτέλεσμα εὐθυμίας καὶ ἐν ταῖς ἡμετέραις αἰθούσαις.

X. — Παίγνια.

Ἐν λαμπρῷ τινι δωματίῳ, ὀλίγον ἀπομεμονωμένῳ τῶν λοιπῶν πολυάριθμοι παρεσκευασμένας τράπεζαι εἰσι, ἐνθα βασιλεύει ἡσυχία φαινομένη μάλ-

1) Βώκνσον περίφημος μηχανικὸς γάλλος ποιῆσας δύο αὐτόματα διεγείραντα τὸν μέγιστον τοῦ κοινοῦ θαυμασμόν κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας. Τὸ ἐν τούτων ἦτο ἀγλήτης ὅστις ἐπαίζε διάφορα μέλη, τὸ δ' ἕτερον νῆσσα κλυμῶσα, τρώγουσα, χωνεύουσα καὶ ἐν γένει προσφέρονσα ἐντελὲς ἀπομίμημα τοῦ ζώου τούτου. Σ. Μ.

λον ἢ πραγματικῇ, ἐκάστου φαινομένου ὅτι προσπαθεῖ ὅσον δύναται κάλλιον νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ παράγγελμα τοῦ Ὀβιδίου. «Ἡ μεγάλη ἀξία δὲν συνίσταται τόσον εἰς τὸ διευθύνειν ἐπιδεξίως τὸ παίγνιον, ὅσον εἰς τὸ μένειν τινὰ κύριον τῶν ἑαυτοῦ παθῶν.»

Καὶ τὸ ἕτερον τοῦτο· «ἀπόφευγε τὰς ἔριδας ἅς γεννᾷ τὸ παίγνιον, καὶ μὴ ἔσο λίαν πρόχειρος νὰ παραφερθῆς.»

Ἄλλ' ἐὰν πλησιέστερον ἐσπουδάξωμεν τὰς φυσιογνωμίας, θὰ ἀνεγνωρίζαμεν μετὰ τοῦ ποιητοῦ ὅτι «πολλάκις σιωπηλὸν πρόσωπον φέρει ἐν ἑαυτῷ σπέρματα μίσους.» Ἔστιν ὅτε «οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξακουτίζουσιν ἀστραπὰς φοβερωτέρας τοῦ πυρὸς τῆς Γοργόνης.» Ἐνίοτε ἔτι «βλέπει τις δάκρυα λύσσης διαρρέοντα τὸ μήκος τῶν παρειῶν.»

Εἶναι καὶ ἑτέρα τις σημείωσις εἰς τὸν αὐτὸν ποιητὴν ἀνήκουσα, ἀλλὰ τῆς ὁποίας ἡ ὀρθότης εἶναι μᾶλλον ἀμφισβητήσιμος· «Αἱ γυναῖκες ἐν γένει ὑποκρίνονται ἐν τοῖς παιγνίοις κάλλιον τῶν ἀνδρῶν, ὅπερ εἶναι εὐτύχημα δι' αὐτάς, ἐπειδὴ οὐδὲν βλάπτει τὴν καλλονὴν ὅσον τὸ μὴ γινώσκειν κατέχειν τὴν ὀργήν.»

Τρία κύρια παίγνια ὑπάρχουσι, τὸ ζατρίκιον, ὁ ἀστραγαλισμὸς καὶ ὁ κύβος. Εἶναι προσέτι καὶ τὰ ζυγὰ ἢ μονὰ καὶ τὰ κάρυα, καὶ «εἰς τὰ μικρὰ ταῦτα παίγνια, λέγει ὁ Μαρτιάλης, δὲν εἶναι τοῦλάχιστον κίνδυνος νὰ καταστραφῶμεν,» θὰ ἀσχοληθῶμεν ὅμως περὶ τῶν μεγάλων μόνον, καὶ θὰ εὐκολυνθῶμεν τοσοῦτ' ἄλλο ὅπως ἐννοήσωμεν τὸν μηχανισμόν αὐτῶν, καθ' ὅσον ὁ νῦν τρόπος τοῦ παιζειν αὐτὰ ὁμοιάζει πολὺ.

Διὰ τὸ ζατρίκιον μειτεχειρίζοντο διάφορων χρωμάτων τεμάχια τινὰ, ἅτινα ὑπελαμβάνοντο παριστῶντα λησὰς εἰσαριθμούς, διηρημένους εἰς δύο ἀθροίσματα ἀμιλλώμενα περὶ τόπου ὠχυρωμένου. Τὰ τεμάχια ταῦτα ἦσαν κρυστάλλινα ἢ ὑάλινα καὶ ἐνίοτε ἐκ πολυτελῶν λίθων. «Ἐὰν ἀγαπᾶτε, λέγει ὁ Μαρτιάλης, τὰς ἔριδας καὶ μάχας τοῦ

ζατρικίου, εἰς λίθος θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπερασπιστῆς καὶ ἐχθρός.» Τὸ δὲ πεδίου τῆς μάχης ἦτο, ὡς τὰ ἡμέτερα ἀβάκια, τετράγωνον διηρημένον εἰς χωρίσματα λευκὰ καὶ μέλανα ἐναλλάξ. Ἡ κυρία κίνησις συνίστατο εἰς τὰ «νὰ περικλείσῃ μεταξὺ δύο πεσσῶν τὸν πεσσὸν τοῦ ἀντιπάλου, ὅστις τότε ἦτο αἰχμάλωτος.» Ἦτο δὲ φιλόκαλον, ὅτε ἔπαιζον ἐναντίον γυναικὸς, νὰ ἀφίνωσιν ὅπως κτυπῶνται ὑπ' ἐκείνης.

Οἱ δὲ ἀστράγαλοι προήρχοντο, ὡς οἱ ἡμέτεροι, ἐκ τοῦ μεσοκυνίου ζώων τινῶν, ἀλλὰ μετεχειρίζοντο ἀντὶ αὐτοῦ τοῦ ὀστοῦ καὶ ἀπομιμήματα λίθινα ἢ ὀρειχάλκινα. Συνίστατο δὲ τὸ παίγνιον τοῦτο, ὡς καὶ σήμερον, εἰς τὸ νὰ ρίπτωσι τοὺς ἀστράγαλους ἐναερίους καὶ ὑποδέχωνται τὸν ἰσχυρότερον ἐπὶ τῆς ῥάχεως τῆς χειρός. Ἐνίοτε αἱ ἐξέχουσαι ἐπιφάνειαι τῶν ὀστέων αὐτῶν ἦσαν ἐστιγμέναι, ὅπερ ἦτο εἰς ἐπὶ πλέον συνδυασμὸς παρεχόμενος εἰς τὰ στοιχήματα, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἠδύναντο νὰ ἀπολέσωσι μεγίστας ποσότητας.

Ὁ δὲ κύβος ἦτο τὸ μέγα παίγνιον, τὸ παίγνιον μὲ τὸς θορύβους, ἐκεῖνο περὶ οὗ εἶπέ τις τῶν νεωτέρων ποιητῶν ὅτι πᾶς παίκτης

Βλέπει τὴν ζωὴν τοῦ ἢ τὸν θάνατόν τοῦ ἐξαρχομένου ἐκ τοῦ σκιδάφου τοῦ.

Καὶ ἐν Ῥώμῃ τὸ σκιδάφον ἦτο ἐν ἀδιαλείπτῳ σχεδὸν χρήσι. «Χρησιμεύει, λέγει ὁ Ἰουβενάλιος, εἰς τὸ νὰ κινῆ καὶ ρίπτῃ τὰ μικρὰ ταῦτα βλήματα.» Οὐδ' οἱ κύβοι οὗτοι διέφερον εἰς τι τῶν ἡμετέρων, τὸ αὐτὸ κυβικὸν ἔχοντες σχῆμα, τὴν αὐτὴν διὰ κηλίδων διαίρεσιν, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῦ ἀριθμῆσθαι, διαφέροντες μόνον ὅτι ἦσαν τρεῖς ἀντὶ δύο. Τὸ δὲ ἐκέρδιζε πανταχοῦ ὀνομαζόμενον ἢ βολὴ τῆς Ἀφροδίτης, ἢ δὲ μονὰς ἔχανε ὅπερ ἦτο ἢ τοῦ κυνὸς βολή.

«Ἀπασα ἡ μέριμνά μου, λέγει ὁ Προπέρτιος, ἦτο νὰ μάθω πόσον θὰ μοὶ ἐκόστιζεν ἡ βολὴ τοῦ κυνός.» Καὶ ὁ Προπέρτιος.

Ἦτουν παρὰ τῶν θεῶν τὴν εὐτυχίαν τῆς Ἀφροδίτης βολῆν,

Ἄλλὰ μοὶ ἐτύγχανε πάντοτε ἡ κατηραμένη τοῦ κυνός.

Ἄλλὰ τέλος τὰ πάντα μέχρις ἐνταῦθα περιορίσθησαν, ἐν τῷ οἴκῳ τῆς Ῥωμαίας ἡμῶν, εἰς συμπτώσεις τινὰς ἢ πράξεις κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἦττον ζωηρὰς, καὶ δὲν ὑπάρχει ἀληθῶς εἰπεῖν κρότος. Ἄλλὰ διατί ὁ θόρυβος οὗτος καὶ αἱ κραυγαὶ αἴτινες ἠγέρθησαν πανταχοῦ τῆς αἰθούσης; «Ἐβρίζονται, λέγει ὁ Ὀβίδιος· ὁ ἀὴρ ἀντηχεῖ ἐκ μανιδῶν προκλήσεων· ἔριδες, λογομαχίαι, ἀναφωνήσεις λύπης. Ἡ ὀργὴ ἐξογκοῖ τὰς παρειὰς, καθ' ἃς συρρέει αἷμα μέλαν· ἡ τράπεζα ἐνθα ἔπαιζον κατέπεσεν ἀνατετραμμένη μὲ τὸς πόδας μετεώρους. Καὶ τέλος αἱ ἐπικρατοῦσαι λέξεις εἶναι ἢ τοῦ κλέπτου καὶ τοῦ αἰσχροκεροῦς.» Τί λοιπὸν συνέβη; Ἰδοῦ.

XI — Εἰς Ἕλληνας.

Μεταξὺ τοῦ ἄνθους τούτου τῆς κοινωνίας ἐνθα πάντες ἐπίστευον ὅτι τοσοῦτον καλῶς εἰσὶ συμμορφωμένοι πρὸς τὸ ἀπαραίτητον παράγγελμα τοῦ νὰ « κλείῃ τὴν θύραν αὐτῆς εἰς πᾶν ὑποπτον πρόσωπον », εἰς Ἕλληνα παρεισέδυσεν, ὃν ἠδυνάτου νὰ συλλάβωσιν, « ἐπειδὴ, λέγει ὁ Ὀβίδιος οὗτος ἴσως ἦτο ὁ ἔχων τοὺς ἀρίστους τρόπους ἐξ ὅλων τῶν προσκεκλημένων ».

Ἡ εἰκὼν ἦν μᾶς δίδει τούτου ἐντελῶς θὰ ἐφηρμόζετο εἰς τοὺς Ἕλληνας τῶν ἡμετέρων αἰθουσῶν¹⁾. « Ἀπιστεῖτε, λέγει, εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους ὧν ἡ κόμη εἶναι μυροσταγῆς ἐκ νάρδου κωὶ ὧν ὁ ζωστήρ διαγράφει μέ-

1) Δὲν εἶναι πρωτοφανὴς ὁ ζήλος τῶν φίλων μας Εὐρωπαίων ὅπως παραστήσωσι τοὺς Ἕλληνας πρότυπα ληστῶν καὶ κακούργων. Ἐάν ἐξελαμῶνομεν ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψίν τὰ ἐνταῦθα γραφόμενα, πολλὰ παραδείγματα ἐκ τοῦ προχείρου ἠδυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν τὸ ἐναντίον ἀποδεικνύοντα· ἄλλως τε τοσοῦτον ἀντίκεινται καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν αἱ ἐν τῷ κειμένῳ αὐταὶ ἰδέαι ὥστε θὰ ἦτο ἴσως γελοῖον νὰ ζητήσωμεν νὰ τὰς ἀναιρέσωμεν. Σ. Μ.

σθη σφηκός. Μὴ ἀπατάσθε ὡσαύτως μήτε ἐκ τοῦ ὠραίου ὑφάσματος τοῦ χιτῶνός των, μήτε ἐκ τῶν πολυπληθῶν δακτυλίων οἵτινες καλύπτουσι τοὺς δακτύλους των. Πολὺ εἰσχωροῦσι παρὰ ταῖς γυναῖξι, ἐπὶ προσχήματι ἔρωτος, ψευδοῦς ὁμως, ἐπειδὴ πᾶν ὅ,τι λέγουσι νῦν εἰς ταύτην, τὸ εἶπον ἤδη χιλιάκις εἰς ἄλλας, αἱ δὲ διαβεβαιώσεις αὐτῶν δὲν ἀναπαύονται ἐπὶ οὐδενὸς μονίμου αἰσθήματος, καὶ ἐν μιᾷ λέξει οὗτοί εἰσιν ἔλληνες! Οἱ ἀναστεναγμοὶ των πρὸς μόνον τὸ βαλάντιόν σας ἀπευθύνονται.»

Δὲν νομίζετε ὅτι ἀκούετε τὸν Μολιέρον ὁμιλοῦντα περὶ «τῶν ὠραίων ὀφθαλμῶν» τοῦ κιβωτίου τοῦ Παργου; Εἶχε δὲ πάντοτε, τὸ πρόσωπον περὶ αὐτὸ ὁμιλοῦμεν, ὅπως ἰδιάζον προτέρημα νὰ ἐκβάλλῃ τοὺς κύβους οἵτινες τῷ ἤρεσκον.

Κατ' ἀρχὰς προσεποιεῖτο ὅτι χάνει αἱ ρίπτων κατὰ πολλὰς ἐπαναλήψεις τὸν κύβον τοῦ κυνός. Εἶτα δὲ, ἀποκαταστάσης ἅπαξ τῆς ἐμπιστοσύνης, εἶχεν ἤδη ἐξαργυρώσει κέρδη παμμεγέθη οὐχὶ ὁμως λίαν ἐπιτηδείως ὅπως μὴ παρατηρηθῆ ἐπὶ τέλους ὅτι μετεχειρίζετο προπαρεσκευασμένους κύβους. Ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει ἐξερράγη ἡ θύελλα ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὑποίας διεκρίναμεν τὰς κραυγὰς ταύτας «ἀπόδος ἡμῖν τὰ χρήματα!» ἐκπεμπομένας ὑπὸ τῶν νεαρῶν θυμάτων ἅπερ εἶχεν ἀπογυμνώσει.

Εὐνόητον ὅτι μετὰ τοιοῦτο δυστύχημα δὲν ἦτο πλέον δυνατὴ ἡ διατήρησις τῆς συναναστροφῆς, ὥστε αἱ αἰθουσαι πάραυτα ἐγένοντο ἔρημοι, ἀλλ' ὑπομονή. Τὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἦναι μία καλὴ δίκη, εἰς ἣν θὰ ἀναμιχθῶσιν οἱ δικηγόροι, ὥστε ὅσον οὐπω ἐκ τῶν αὐτῶν κραυγῶν «ἀπόδος ἡμῖν τὰ χρήματα», θὰ ἀντηχῆ ἅπαν τὸ μέγαρον.

(Ἐκ τοῦ Journal pour tous.)

μετάφρασις Ν. Γ. ΜΟΣΧΟΒΑΚΗ

Ο ΕΓΩΙΣΜΟΣ ΠΑΝΤΟΥ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ ΜΙΑΝ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΚΟΜΗΣ ΚΟΛΟΚΥΘΑΣ, ἀνακρίνων εἰς μάτην κομητεῖαν καὶ θεοπτώχος.

ΚΥΡΙΟΣ ΧΟΝΔΡΕΛΛΟΣ, μεγαλέμπορος νεόπλουτος.

ΚΥΡΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ, γραφεὺς τοῦ Χονδρέλλου.

ΒΙΡΓΙΝΙΑ, ἡλλαμηπόλας τῆς δεσποινίδος Χονδρέλλου.

ΕΥΣΕΒΙΟΣ, θαλαμηπόλος τοῦ Χονδρέλλου.

ΛΗΟΛΛΩΝ, μαῦρος ὑπηρέτης τῆς οἰκίας.

ΔΥΟ ΠΤΩΧΟΙ, εἷς τυφλὸς καὶ εἷς χωλός.

(Ἡ σκηνὴ εἰς Παρισίους.)

ΣΚΗΝΗ Α΄.

(Ὁ Χονδρέλλος εἶναι εἰς τὸ γραφεῖόν του. Ὑπάρχει εἰς τὴν γωνίαν θερμάστρα ἡ ὅποια μόλις ἔχει πυρᾶν, ἂν καὶ ὁ μὴν ἦναι Μάρτιος. Παρέκει ἐν παράθυρον βλέπον εἰς κήπον.)

ΧΟΝΔΡΕΛΛΟΣ. (Μόνος κρατῶν ἀπεσφραγισμένην ἐπιστολήν.) Ἴδου τρομερὸν συμβᾶν... δύο ἄνθρωποι φονευμένοι. Αὐτὸ θὰ φέρῃ τὸ ἀποτέλεσμα ὥστε νὰ ἐκπέσωσιν εἰς τὸ χρηματιστήριον αἱ ὑποθέσεις τῆς ἐταιρίας ταύτης. Μάλιστα καθὼς ἔλαβον καὶ τὸ φρόνιμον μέτρον νὰ στείλω πρὸς δημοσίευσιν εἰς τὰς ἐφημερίδας περιγραφὴν παριστώσαν ἔτι σπουδαιότερον τὸ συμβᾶν καὶ ὡς λίαν θορυβῶδες... Εἴκοσι ἄνθρωποι φονευμένοι, μείναντες νεκροὶ εἰς τὸν τόπον... αὐτὸ θὰ ἐνισχύσῃ τὸν ἐκπεσμόν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἀληθεῖς εἰδήσεις δὲν θὰ δημοσιευθῶσιν εἰμὴ τὸ ἑσπέρας, θὰ γίνῃ ἀντίθετος μεταβολὴ πνευμάτων. Διπλὸν ἐγὼ πρέπει νὰ ἀγοράσω ὠφελούμενος τοῦ ἐκπεσμοῦ, καὶ νὰ πωλήσω τὸ ἑσπέρας. Ἐὰν αὐτὸ τὸ δυστύχημα, αὐτὸ τὸ ἐξαιρετικὸν δυστύχημα δὲν μὲ κάμῃ νὰ κερδίσω ἑκατὸν χιλιάδας τάλληρα ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρων, τότε εἰς τί δύναμαι νὰ ὑπερηφανευθῶ;... Ναι!... Αὐτὸ εἶναι καὶ λέγεται ἐπι-